

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-322-5-49>

УДК: 336.1

Юлія ЯРОВА

Західноукраїнський національний університет
<https://orcid.org/0000-0003-0334-7264>
e-mail: yarovaya.yuliana@gmail.com

СВІТОВИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ

Актуальність цього дослідження полягає в тому, що з переходом економіки до ринкової моделі стає все більш важливим контроль з боку держави за законністю і раціональністю використання державних фінансів. Державний фінансовий контроль є важливим інструментом фінансового механізму і одним з основних засобів здійснення державної фінансової політики. Його роль полягає в підтримці успішної реалізації фінансової стратегії і тактики, а також в доцільному і ефективному формуванні, розподілі і використанні фінансових ресурсів держави. В

умовах формування ринкової економіки контроль над бюджетним процесом стає все більш важливим у зв'язку з необхідністю підвищення ефективності державного управління усієї системи фінансових стосунків, використанні фінансових ресурсів держави. Державний фінансовий контроль включає контроль за дотриманням фінансового законодавства, процесу формування і використання державних, бюджетних і позабюджетних ресурсів, а також оцінку економічної ефективності фінансових операцій і цільового характеру державних витрат. Ця стаття охоплює важливі теоретико-методологічні аспекти державного фінансового контролю і спрямована на виявлення основних напрямів його розвитку зарубіжжю. У статті був проаналізований зарубіжний досвід в трьох напрямках: загальний контроль за державними фінансами парламентський і урядовий контроль, а також внутрішній контроль і внутрішній аудит як особливі області фінансового контролю.

Ключові слова: управління державними фінансами, державний фінансовий контроль, види державного фінансового контролю, закордонний досвід, методи державного фінансового контролю, органи державного фінансового контролю, система управління фінансами, форми державного фінансового контролю.

Yuliia YAROVA

West Ukrainian National University

GLOBAL EXPERIENCE OF PUBLIC FINANCIAL CONTROL IN THE PUBLIC FINANCIAL MANAGEMENT SYSTEM

The relevance of this study lies in the fact that with the transition of the economy to a market model, state control over the legality and rationality of the use of public finance becomes increasingly important. State financial control is an important instrument of the financial mechanism and one of the main means of implementing state financial policy. Its role is to support the successful implementation of financial strategy and tactics, as well as the expedient and efficient formation, allocation and use of financial resources of the state. In the conditions of formation of a market economy, control over the budgetary process is becoming increasingly important due to the need to improve the efficiency of public administration of the whole system of financial relations. State financial control includes control over compliance with financial legislation, the process of formation and use of state, budgetary and extra-budgetary resources, as well as assessment of the economic efficiency of financial operations and the targeted nature of public expenditure. This work covers important theoretical and methodological aspects of state financial control and aims to identify the main directions of its development abroad. The paper analyses foreign experience in three areas: general public finance control, parliamentary and government control as well as internal control and internal audit as special areas of financial control.

Keywords: public finance management, types of state financial control, state financial control, foreign experience, methods of state financial control, state financial control bodies, financial management system, forms of state financial control.

Постановка проблеми у загальному вигляді

та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

В умовах трансформації національної економіки роль фінансового контролю бюджетного процесу визначається необхідністю систематичного підвищення ефективності державного управління всією системою фінансових відносин. Він включає контроль за дотриманням фінансового законодавства, процесом формування і використання державних, бюджетних і позабюджетних ресурсів, оцінює економічну ефективність фінансових операцій і цільове спрямування державних витрат.

Відповідно зростають вимоги до фінансового контролю, механізмів його функціонування, інструментарію, організаційно-методологічної, методичної та інформаційної бази, характеру взаємодії суб'єктів контролю. За своїм змістом державний фінансовий контроль бюджетного процесу в цілому сприяє повній реалізації загального потенціалу ефективного та результативного бюджетування на всіх рівнях управління державними фінансами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

У контексті управління державними фінансами заслуговує на увагу дослідження Джамілія А. Алджалуді, і Талеба А. Варрада, в якому проаналізовано оптимальний розмір державного сектору, що

забезпечує найвищі темпи економічного зростання, а також окремі роботи М. Бричко, Ю. Білан, Н. Зачосова, С. Назаренко, присвячені взаємозв'язку між рівнем розвитку країни та ефективністю її фінансової системи. Водночас у деяких роботах Ю. Білан, Т. Васильєвої та ін., підкреслюється важливість інституційної якості державного сектору для соціально-економічного розвитку держави та належної організації загального фінансового управління [1, 9, 12].

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття

Практика показує, що ефективність функціонування системи державного фінансового контролю є недостатньою через наявність невіршених проблем. Окремі аспекти теоретичного розуміння сутності фінансового контролю, а також практичні питання вдосконалення контрольних процедур досліджені недостатньо.

Формулювання цілей статті

Метою статті є дослідження теоретичних і практичних аспектів державного фінансового контролю в умовах реформування бюджетного процесу.

Інформаційною базою дослідження є праці вчених-економістів і провідних дослідників державного фінансового контролю, теоретичні та практичні аспекти діяльності органів державного фінансового контролю, а також нормативно-правові акти, що регулюють здійснення державного фінансового контролю.

Методологія дослідження. Дослідження здійснено з використанням таких методів дослідження, як метод наукових абстракцій, метод порівняння, економічного аналізу та синтезу, індукції та дедукції.

Виклад основного матеріалу

Об'єктом державного фінансового контролю є не тільки бюджетний процес і бюджетна система, а й весь процес фінансово-господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин. Це визначає сутність і значення фінансового контролю як основного елемента державного контролю та управління.

Державний фінансовий контроль – різновид фінансового контролю, що здійснюється відповідними органами державного фінансового контролю [7]. Державний фінансовий контроль – це забезпечення законності, обґрунтованості, доцільності, раціональності та оптимальної ефективності формування і використання бюджетної системи держави, виявлення та запобігання правопорушенням і нецільовому використанню фінансових ресурсів, а також забезпечення прозорості фінансової інформації. Оскільки поняття державного фінансового контролю не має єдиного законодавчого визначення, це породжує розмаїття думок і суджень серед науковців і неминуче призводить до суперечок між ними. А головне – це створює труднощі у застосуванні поняття на практиці. Отже, для більш точного розуміння та однакового здійснення державного фінансового контролю необхідно вивести єдине загальноприйняте визначення та закріпити його в нормативно-правовому акті на державному рівні. Це значно полегшить застосування цього поняття всіма суб'єктами державного фінансового контролю та в цілому підвищить ефективність фінансової діяльності.

Метою державного фінансового контролю є забезпечення законності та оптимальної ефективності використання публічних коштів і державного майна, стимулювання соціально-економічного розвитку суспільства, а також своєчасне виявлення і запобігання відхиленням у фінансовій політиці, а також унеможливлення привласнення, розкрадання та неефективного використання публічних ресурсів. Досягнення мети державного фінансового контролю забезпечується виконанням таких основних завдань:

- організація та здійснення контролю за своєчасним виконанням дохідної та видаткової частин державного бюджету за цільовим призначенням;
- оцінка обґрунтованості та раціональності дохідних і видаткових статей державного бюджету;
- фінансова експертиза проектів державних законів, а також нормативно-правових актів органів державної влади, які передбачають видатки, що здійснюються за рахунок коштів державного бюджету або впливають на формування та виконання бюджету;
- аналіз виявлених відхилень від встановлених.

Принципи діяльності органів державного фінансового контролю залежать від моделі фінансового контролю, сформованої в тій чи іншій країні. З метою виявлення кращих практик було проаналізовано досвід розвинених країн у сфері державного фінансового контролю, зокрема нормативно-правові акти держав, а також офіційні веб-сайти органів фінансового контролю.

У Франції рахункова палата є вищим органом фінансового контролю і має широкі повноваження. Він є незалежним від парламенту та уряду і складається з семи палат та Генеральної прокуратури. Кожна палата зазвичай контролює діяльність певного міністерства, а також рахунки державних підприємств, установ та інших суб'єктів, що належать до підконтрольної сфери. Якщо контроль вимагає взаємодії кількох палат, він здійснюється міжколегіальними органами. Основним завданням Генеральної прокуратури є надання консультацій щодо застосування французького законодавства. Крім того, Генеральний прокурор бере участь у роботі всіх палат Рахункової палати та розглядає аудиторські звіти.

Відповідно до Кодексу фінансових і судових установ, Рахункова палата перевіряє фінансову звітність державних установ і розглядає апеляції на рішення, прийняті регіональними та територіальними аудиторськими палатами [8]. Крім того, Кодекс створює Суд бюджетної та фінансової дисципліни, який контролює діяльність розпорядників бюджетних коштів і має повноваження притягати до відповідальності посадових осіб.

Співробітники Міністерства фінансів відповідають за моніторинг поточних фінансових операцій, тоді як Рахункова палата відповідає за моніторинг лише після завершення фінансових операцій. Окрім допомоги парламенту та уряду в контролі за виконанням бюджетного законодавства, Рахункова палата також допомагає парламенту в контролі за виконанням законів про фінансування соціального забезпечення. Він стежить за економічністю, ефективністю та результативністю заходів, вжитих органами та установами. Крім того, Рахункова палата перевіряє рахунки, складені державними бухгалтерами (державними службовцями або працівниками, акредитованими для управління державними коштами), включаючи перевірку правильності обліку доходів і витрат [2].

Згідно з французьким законодавством, Рахункова палата має право перевіряти та оцінювати всі фінансові операції, що здійснюються державними установами та адміністраціями. У своїх рішеннях Рахункова палата фіксує виявлені недоліки в роботі всіх державних установ і пропонує шляхи вирішення проблем, що виникли, включаючи питання компенсації збитків, завданих державі.

Рахункова палата щорічно подає звіти про результати своїх перевірок Президенту Республіки і публікує їх у пресі. Одним з нових напрямків роботи Рахункової палати є сертифікація фінансової звітності, метою якої є надання громадськості більш чіткої та прозорої картини фінансового стану держави та її соціального забезпечення. Сертифікація звітності гарантує прозорість, надійність та якість фінансового, бухгалтерського та внутрішнього контролю.

Рахункова палата дотримується принципів, які гарантують якість та неупередженість у своїй роботі: незалежність у програмуванні та проведенні аудиту, виборі подальших заходів, колегіальність та змагальність. Регіональні та територіальні рахункові палати є незалежним органом, який перевіряє рахунки державних бухгалтерів, а також управлінські та бюджетні операції регіональних органів влади та їхніх державних установ.

Вони також покликані сприяти підвищенню якості місцевого державного управління шляхом перевірки збалансованості регіональних державних фінансів та надійності місцевих рахунків. Регіональні та територіальні рахункові палати мають широкі повноваження, включаючи інформування громадськості та забезпечення виправлення порушень і управлінських помилок, тим самим сприяючи прозорості державного управління.

Відповідно до Кодексу фінансової юрисдикції, члени Рахункової палати та регіональних і територіальних аудиторських палат повинні дотримуватися встановлених професійних стандартів при виконанні своїх обов'язків, враховуючи думку консультативних рад Рахункової палати та регіональних аудиторських палат. Крім того, Рахункова палата керується стандартами, затвердженими Міжнародною організацією вищих органів фінансового контролю (INTOSAI).

Професійні стандарти розробляються з метою:

- Описання діяльності Рахункової палати та регіональних аудиторських палат;
- Забезпечення необхідних методологічних розробок;
- Формування єдиної структури відповідно до міжнародних стандартів вищих органів фінансового контролю, встановлених Міжнародною організацією вищих органів фінансового контролю.

Крім загальних стандартів, кожен з основних видів діяльності Рахункової палати (аудит виконання бюджету, аудит відповідності та ефективності, оцінка державної політики, аудит фінансової звітності) регулюється окремими професійними стандартами.

Метою розробки професійних стандартів є:

- описати діяльність Рахункової палати, а також регіональних та територіальних Рахункових палат;
- забезпечити необхідні методологічні напрацювання;
- сформувати єдину структуру відповідно до міжнародних стандартів для вищих органів фінансового контролю, встановлених Міжнародною організацією вищих органів фінансового контролю.

Крім того, кожен з основних видів діяльності Рахункової палати (аудит виконання бюджету, аудит відповідності та ефективності, оцінка державної політики, аудит фінансової звітності) регулюється окремими професійними стандартами на додаток до загальних стандартів.

У Німеччині державний фінансовий контроль здійснюють Федеральна рахункова палата та рахункові палати земель (регіональні рахункові палати) [5]. Федеральна рахункова палата діє паралельно з Рахунковою палатою і є незалежним та автономним органом фінансового нагляду.

Федеральна рахункова палата є незалежною у своїй діяльності і контролює не тільки бюджетні фінанси та управління федеральною економікою і федеральними об'єктами особливого значення, а й діяльність державних підприємств та установ соціального забезпечення, які отримують державні субсидії [17].

Федеральна рахункова палата здійснює нагляд за правильністю розрахунків, ефективністю бюджетного планування та виконанням бюджету. Крім того, Палата перевіряє звіти Федерального міністра фінансів перед Бундестагом і Бундесратом про доходи і видатки, а також стан державних активів і боргу за поточний фінансовий рік. Федеральна рахункова палата є головним органом федерального фінансового управління.

Щороку Федеральна рахункова палата складає звіт про свої перевірки та подає його до уряду, Бундестагу та Бундесрату. Крім того, проводиться прес-конференція для громадськості, щоб представити результати звіту. Федеральна рахункова палата і ландтаги проводять державний фінансовий аудит, зокрема, перевіряють правильність ведення бухгалтерського обліку, економічність і відповідність усіх цифр законодавству. Це робиться шляхом порівняння даних у бухгалтерських книгах з бухгалтерськими даними у звітах про виконання бюджету. Однією з основних функцій Федеральної рахункової палати є консультування парламенту з питань, що стосуються установ, підконтрольних парламенту. Бюджетний комітет Бундестагу часто користується порадами Рахункової палати при розгляді різних законодавчих проєктів у фінансовому секторі.

У Великій Британії національний аудиторський офіс є центральним органом аудиту Великої Британії і повністю незалежний від уряду. Національний аудиторський офіс очолює Генеральний аудитор і є членом Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю та Європейської організації вищих органів фінансового контролю (EUROSAI).

Понад 60% державних видатків, відображених на рахунках державних установ та органів влади, перевіряє Національний аудиторський офіс. Він також перевіряє субсидії, надані місцевими органами влади закладам охорони здоров'я, націоналізованим галузям промисловості та корпораціям з державною участю. Результати роботи Державного контролю регулярно подаються до парламенту [4].

Генеральному аудитору надано право перевіряти економіку, ефективність та результативність використання державних коштів, а також проводити аудит інформаційних технологій та екологічний аудит. Його висновки передаються до парламенту. Національний аудиторський офіс та Комітет з питань державних рахунків Палати громад складають основу циклу аудиту державних коштів. Цикл починається з фінансового аудиту та аудиту ефективності, який проводить Національний аудиторський офіс, що публікує свої звіти. Комітет проводить слухання на основі звітів Комітету з державних рахунків і надає рекомендації за результатами слухань. Уряд реагує на звіт комітету у спеціальних документах Казначейства. Комітет публікує відповіді на такі документи і може брати участь у подальших спільних розслідуваннях, що проводяться Комітетом державних рахунків і комітетом.

Генеральний аудитор уповноважений перевіряти використання коштів державних органів з точки зору економії, ефективності та результативності, а також проводити аудит інформаційних технологій та екологічний аудит. Він подає свої висновки до парламенту.

Національний аудиторський офіс також розробляє посібники та інші інструменти для допомоги аудиторським комітетам у державному секторі, такі як «Посібник з кібербезпеки для аудиторських комітетів» та «Посібник з самооцінки для внутрішнього аудиту».

Отже, вищі органи фінансового контролю в аналізованих країнах є незалежними у своїй діяльності, є повноправними членами Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю і дотримуються принципів економії та ефективності операцій, які зазвичай оцінюються шляхом порівняння витрачених коштів і рівня доходів (включаючи відшкодування та економію), отриманих завдяки дотриманню рекомендацій вищого органу фінансового контролю. Основними видами діяльності цих органів у всіх країнах є фінансовий аудит та аудит ефективності.

В різних країнах існує ефективна система фінансового контролю з боку парламентських та урядових органів.

У Великій Британії Палата громад здійснює нагляд за витрачанням державних коштів через перевірку кошторисів витрат, поданих міністерствами при затвердженні Закону про асигнування, а також через перевірку звітів про витрати Комітетом з державних рахунків [14].

Казначейство Великобританії відіграє особливу роль у фінансовому контролі: як центральне відомство воно представляє уряд у парламенті з питань адміністративного фінансового контролю.

Внутрішній фінансовий контроль у Франції представлений в міністерствах контрольними інспекціями, які оцінюють діяльність центральних і регіональних департаментів. Наприклад, Генеральна фінансова інспекція (має широкі повноваження і уповноважена контролювати не тільки Міністерство фінансів, але й усі організації, які отримують державні кошти (як державні, так і приватні)). Рахункова палата має право ініціювати розслідування та приймати рішення в межах своєї компетенції. Аудит державних рахунків здійснюється Генеральним аудитором та вищим органом фінансового контролю. Наказ про державну бухгалтерію, виданий Генеральною дирекцією державних фінансів, підпорядковується Генеральній дирекції державних фінансів і підпорядковується Генеральній дирекції державних обвинувачень. Крім того, Генеральна фінансова інспекція консультує уряд з економічних і фінансових питань та надає допомогу різним комітетам, робочим групам і міжнародним організаціям (МВФ, Світовий банк тощо).

Основним методом роботи Державної фінансової інспекції є проведення раптових перевірок на місцях та оцінювання роботи бухгалтерії. Держфінінспекція використовує поєднання аудиторських процедур (запити на інформацію, аналіз даних тощо) та експертно-аналітичних методів (економічна та фінансова експертиза, аналіз системи управлінського контролю, міжнародний бенчмаркінг тощо).

Окрім Генеральної фінансової інспекції та Генеральної інспекції з соціальних питань (IGAS), однією з трьох державних міжвідомчих інспекцій є Генеральна інспекція адміністрації.

Вона відповідає за оцінку державної політики, аудит та надання експертних консультацій. Завдяки своєму міжвідомчому статусу вона може впливати на всі сфери діяльності держави у відповідь на запити прем'єр-міністра або будь-якого іншого члена уряду.

У Німеччині нагляд за діяльністю уряду здійснює Бюджетний комітет Бундестагу. Міністр відповідає за бюджетний контроль державного бюджету, виконання державного бюджету, моніторинг використання бюджетних ресурсів та виконання інших заходів в рамках державного бюджету. Ревізійний комітет, який є частиною Бюджетного комітету, відповідає за подальший фінансовий контроль.

Міністерство фінансів також відіграє важливу роль у здійсненні контрольних функцій через свої департаменти та управління. Здійснюється моніторинг бюджетного процесу та аналіз фінансових кошторисів міністерств і відомств. У кожному міністерстві є представники Міністерства фінансів, і кожне міністерство відповідає за забезпечення законності та регулярності витрат, а також за оцінку їх ефективності.

Відділ з економічних питань при Канцлері також виконує функції фінансового контролю уряду.

Таким чином, парламентський контроль, незалежно від форми його здійснення (безпосередньо чи через комітети), відіграє ключову роль у реалізації бюджетної політики держави. У Німеччині основну роль у державному фінансовому контролі зазвичай відіграє Міністерство фінансів та спеціалізовані комітети (Економічний відділ при Канцлері Німеччини, Ревізійний комітет Бюджетного комітету Бундестагу).

Однією з найважливіших складових фінансового контролю є внутрішній контроль і внутрішній аудит. У багатьох державних міністерствах (агентствах, департаментах) створені служби внутрішнього контролю та аудиту, які мають особливе значення у фінансовому контролі.

Усі міністерства, які уповноважені пропонувати річну програму аудиту та проводити аудит, створили систему внутрішнього контролю та місію внутрішнього аудиту. У процесі внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту міністерства об'єднуються в команди, а також генеральні інспекції та наглядові служби.

У Великій Британії діє система внутрішнього контролю, яка розроблена спеціально для центрального уряду і базується на управлінні та фінансовій дисципліні. Ця система пов'язана з корпоративним управлінням, що застосовується в приватному секторі, але була адаптована для відображення унікальних характеристик державного сектору [3]. Для створення ефективного внутрішнього контролю, підвищення статусу внутрішнього аудиту та його незалежності в кожному міністерстві має бути створений аудиторський комітет з чітко визначеними повноваженнями.

Національний аудиторський офіс видає положення про управління, раніше відомі як положення про внутрішній контроль, для підтримки розробки положень про внутрішній контроль. Ефективність внутрішнього контролю повинна постійно контролюватися, а відповідна інформація повинна поширюватися по всій організації. Згідно з посібником, організації повинні мати чітке, засноване на фактах уявлення про ефективність внутрішнього контролю.

У Великій Британії є організації, які видають стандарти внутрішнього аудиту. Казначейство Великої Британії видає стандарти для центрального уряду, урядових департаментів та їх виконавчих органів, а також неурядових організацій. Чартерний інститут державних фінансів та бухгалтерського обліку розробляє стандарти для місцевих органів влади Великої Британії.

Німецьке законодавство не визначає систему внутрішнього контролю та управління ризиками для органів публічного сектору. Система внутрішнього контролю в державному секторі базується на Службі внутрішнього контролю та аудиту, яка відповідає за створення та функціонування внутрішнього аудиту та контроль організаційної структури державного сектору. Наразі в Німеччині існують окремі нормативно-правові акти, що регулюють функціонування системи управління ризиками та внутрішнього контролю. Наприклад, Основний закон Федеративної Республіки Німеччина містить окремі статті, присвячені бюджетному контролю [6, 15].

Незважаючи на те, що законодавство у цій сфері є недостатньо сильним, багато бюджетних організацій у Німеччині на практиці впроваджують елементи системи управління ризиками та внутрішнього контролю. Відсутність відповідного законодавства може призвести до різних підходів до організації системи внутрішнього контролю в бюджетній сфері, але також може сприяти індивідуалізації та унікальності системи в кожній бюджетній організації відповідно до її потреб у контролі та особливостей функціонування [11, 16].

Таким чином, система внутрішнього контролю та аудиту в Німеччині базується на принципах і стандартах, розроблених для комерційного сектору.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

Матеріальне заохочення працівників бюджетних установ сприяє розвитку інноваційного потенціалу країни, а надмірне податкове навантаження та зростання державних дотацій його стримує. Водночас, зміна витрат на дослідження і розробки в країні прямо пропорційна зміні витрат на оплату праці працівників та субсидій та інших трансфертів і обернено пропорційна зміні податкових надходжень та видатків. Крім того, ці статті бюджету позитивно впливають на обсяг інвестицій в інноваційну сферу в країні. Водночас платежі, що надходять переважно у вигляді податкових відрахувань, негативно впливають на інвестиції в інновації, що провокує перехід цього сектору в тінь. Результати дослідження можуть бути корисними для органів державної влади, які надають державну підтримку інноваційній діяльності.

З проведеного аналізу можна зробити висновок, що в більшості досліджуваних країн органи контролю державних фінансів беруть активну участь в управлінні державними фінансами. У своїй роботі вони дотримуються принципів незалежності, об'єктивності та публічності. Також можна виокремити основні напрацювання та напрями розвитку державного фінансового контролю:

1. Фінансовий контроль став важливою частиною державного управління, з'явилися нові контрольні завдання. Крім того, контроль за ефективністю використання коштів та обґрунтованістю їх розподілу став пріоритетним у роботі органів державного фінансового контролю [8]. Органи державного фінансового контролю повинні брати активну участь у формуванні та реалізації єдиної фінансової політики, в тому числі у забезпеченні законності, правильності та управління ефективністю і результативністю державних програм.

2. Зростає роль контрольних органів, які виступають в якості експертів і беруть більш активну участь у розробці фінансової та соціально-економічної політики своєї країни.

3. Стандартизація у фінансовому контролі набуває все більшого поширення. Стандарти розробляються для різних сфер контролю і часто включають додаткові інструкції щодо їх застосування.

4. Розвиток внутрішнього фінансового контролю та аудиту в сучасних організаціях є невід'ємною складовою ефективною діяльності. Внутрішній фінансовий контроль та аудит спрямовані на забезпечення ефективного використання фінансових ресурсів, зниження фінансових ризиків та зменшення можливості шахрайства.

5. Наразі можна спостерігати дві тенденції у розвитку фінансового контролю. З одного боку, відбувається децентралізація контролю, коли контроль здійснюється на місцях. З іншого боку, зарубіжний досвід свідчить про розробку та використання стандартів фінансового контролю, які допомагають забезпечити єдину методологію та координацію діяльності органів фінансового контролю, вдосконалити процедури аудиту тощо.

Отже, досвід зарубіжних країн свідчить про необхідність трансформації системи фінансового контролю з метою підвищення її ефективності, створення єдиної методології та нормативно-правової бази, розмежування сфер діяльності органів фінансового контролю, використання нових інформаційних технологій та створення ефективних систем внутрішнього фінансового контролю та аудиту. Стандартизація у сфері фінансового контролю також важлива для забезпечення більш ефективної роботи органів державної влади.

Література

1. Aljaloudi, J. A., & Warrad, T. A. (2020). Economic Growth and the Optimal Size of the Public sector in Jordan. *Financial Markets, Institutions and Risks*, 4 (3), 72-79. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://armgpublishing.com/wp-content/uploads/2020/10/7.pdf>
2. Bezzina, A. C. Les questions citoyennes devant les juridictions financieres. *Gestion & Finances Publiques*, (2), 2022. 74-81.
3. INTOSAI, I. 2020 EUROSAI CONGRESS TO ILLUSTRATE FUTURE OF AUDIT. *International Journal of Government Auditing*, 2020. 12.
4. Scheers, B., Sterck, M., & Bouckaert, G. Lessons from Australian and British reforms in results oriented financial management. *OECD journal on budgeting*, 5(2), 2006. 133-162.
5. Seyfried, M. *Bundesrechnungshof. Handwörterbuch des politischen Systems der Bundesrepublik Deutschland*, 2021. С. 80-82.
6. Грос, М., Кох, С., Валлек, К. Якість функції внутрішнього аудиту та фінансова звітність: результати опитування німецьких зареєстрованих компаній. *Журнал менеджмент та управління*, 21, 2017. С. 291-329.
7. Гуцаленко Л. В., Дерій В. А., Коцупатрий М. М. *Державний фінансовий контроль. Навчальний посібник*. Київ «Центр учбової літератури». 2009. 424 с.
8. Ерік Годо. Робочі зв'язки між фінансовими юрисдикціями та «професіоналами з фігур». *Публічне управління та фінанси*, (1), 2022. С.118-125.
9. Зачосова Н. В., Носань Н. С. Коваленко А. О. Управління фінансовою безпекою в умовах глобалізації та у епоху фінансових криз регулювання чи лібералізація? *Вісник Черкаського університету*.

2018. No 4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://econom-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/3020/3180>.
10. Марина Бричко, Юрій Білан, Сергій Льонов, Гжегож Мендел. Криза довіри у фінансовому секторі та макроекономічна стабільність: підхід до моделювання за допомогою структурних рівнянь. Економічні дослідження-Економска Istraživanja. 33(1):1-28. 2020 р. 828–855. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/1331677X.2020.1804970?needAccess=true>
11. Мірзаолімов О. К., Курпаяніді К. І. Впровадження нових інформаційних технологій в умовах інноваційної трансформації економіки. Видавництво «Baltija Publishing», 2023 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <file:///C:/Users/yulia/Downloads/291-Chapter%20Manuscript-16862-1-10-20230213.pdf>
12. Назаренко С. А. Трансформація завдань стратегічного, інноваційного та фінансового менеджменту у контексті організації системи управління економічною безпекою. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка» : науковий журнал. Острого : Вид-во НаУОА, грудень 2018. № 11(39). С. 62–66. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eprints.oa.edu.ua/7644/1/14.pdf>
13. Негода Ю. В. Шляхи удосконалення державного фінансового контролю в Україні. Економіка та суспільство. Випуск № 44. 2022 р. Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1770/1706>
14. Ріккардо Пеліццо. Комітети державних рахунків у Співдружності: нагляд, ефективність та управління. Співдружність і порівняльна політика, 49 (4), 2011. С. 528-546.
15. Тарасова Т. М. Закордонний досвід організації та оцінки системи внутрішнього контролю та аудиту. Інженерна економіка: рішення та рішення з євразійської точки зору. 2021. С. 37-44.
16. Тедді Осварі, Ануґера Адхі Прасетіо. Аналіз системи внутрішнього контролю за фінансовою звітністю. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/analysis-of-internal-control-system-on-financial-statements-government-opinion/viewer>
17. Фінанси зарубіжних країн: навчальний посібник / [Кізіма Т. О., Кравчук Н. Я., Горин В. П. та ін.]; за ред. О. П. Кириленко. – Тернопіль: Економічна думка, 2013. – 287 с.

References

1. Aljaloudi, J. A., & Warrad, T. A. (2020). Economic Growth and the Optimal Size of the Public sector in Jordan. *Financial Markets, Institutions and Risks*, 4 (3), 72-79. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://armgpublishing.com/wp-content/uploads/2020/10/7.pdf>
2. Bezzina, A. C. Les questions citoyennes devant les juridictions financières. *Gestion & Finances Publiques*, (2), 2022. 74-81.
3. INTOSAI, I. 2020 EUROSAI CONGRESS TO ILLUSTRATE FUTURE OF AUDIT. *International Journal of Government Auditing*, 2020. 12.
4. Scheers, B., Sterck, M., & Bouckaert, G. Lessons from Australian and British reforms in results oriented financial management. *OECD journal on budgeting*, 5(2), 2006. 133-162.
5. Seyfried, M. *Bundesrechnungshof. Handwörterbuch des politischen Systems der Bundesrepublik Deutschland*, 2021. С. 80-82.
6. Hros, M., Kokh, S., Vallek, K. Yakist funksiі vnutrishnoho audytu ta finansova zvitnist: rezultaty opytuvannya nimetskykh zareiestrovanykh kompanii. *Zhurnal menedzhment ta upravlinnia*, 21, 2017. S. 291-329.
7. Hutsalenko L. V., Derii V. A., Kotsupatryi M. M. *Derzhavnyi finansovyi kontrol. Navchalnyi posibnyk*. Kyiv «Tsentр uchbovoi literatury». 2009. 424 s.
8. Erik Hodo. Robochi zviazky mizh finansovymy yurysdyktsiіamy ta «profesionalamy z fihur». *Publichne upravlinnia ta finansy*, (1), 2022. S.118-125.
9. Zachosova N. V., Nosan N. S. Kovalenko A. O. Upravlinnia finansovoiu bezpekoiu v umovakh hlobalizatsii ta u epokhu finansovykh kryz rehulivannya chy liberalizatsiia? *Visnyk Cherkaskoho universytetu*. 2018. No 4. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://econom-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/3020/3180>.
10. Maryna Brychko, Yurii Bilan, Serhii Lonov, Hzhhezh Mentel. Kryza doviry u finansovomu sektori ta makroekonomichna stabilnist: pidkhd do modelivannya za dopomohoiu strukturykh rivnian. *Ekonomichni doslidzhennia-Ekonomска Istraživanja*. 33(1):1-28. 2020 r. 828–855. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/1331677X.2020.1804970?needAccess=true>
11. Mirzaolimov O. K., Kurpaianidi K. I. Vprovadzhenia novykh informatsiinykh tekhnolohii v umovakh innovatsiinoi transformaii ekonomiky. Vydavnytstvo «Baltija Publishing», 2023 r. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <file:///C:/Users/yulia/Downloads/291-Chapter%20Manuscript-16862-1-10-20230213.pdf>
12. Nazarenko S. A. Transformatsiia zavdan stratehichnoho, innovatsiinoho ta finansovoho menedzhmentu u konteksti orhanizatsii systemy upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademii»*. Seria «Ekonomika» : naukovi zhurnal. Ostroh : Vyd-vo NaUOA, hruden 2018. № 11(39). S. 62–66. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://eprints.oa.edu.ua/7644/1/14.pdf>
13. Nehoda Yu. V. Shliakhy udoskonalennia derzhavnoho finansovoho kontroliu v Ukraini. *Ekonomika ta suspilstvo*. Vypusk № 44. 2022 r. Rezhym dostupu: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1770/1706>
14. Rikkardo Pelitstso. Komitety derzhavnykh rakhunkiv u Spivdruzhnosti: nahliad, efektyvnist ta upravlinnia. *Spivdruzhnist i porivnialna polityka*, 49 (4), 2011. S. 528-546.
15. Tarasova T. M. Zakordonnii dosvid orhanizatsii ta otsinky systemy vnutrishnoho kontroliu ta audytu. *Inzhenerna ekonomika: rishennia ta rishennia z yevraziiskoi tochky zoru*. 2021. S. 37-44.
16. Teddi Osvari, Anuhera Adkhi Prasetio. Analiz systemy vnutrishnoho kontroliu za finansovoiu zvitnistiu. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://cyberleninka.ru/article/n/analysis-of-internal-control-system-on-financial-statements-government-opinion/viewer>
17. *Finansy zarubizhnykh krain: navchalnyi posibnyk* / [Kizyma T. O., Kravchuk N. Ya., Horyn V. P. ta in.]; za red. O. P. Kyrylenko. – Ternopil: Ekonomichna dumka, 2013. – 287 s.